

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ

2002

ЛЮТИЙ

Число 2 (170)

КИЇВ 2016

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Ювілей окремої поважної людини – це завжди святкові клопоти, підведення підсумків, веселе братання близьких. Коли ж мова про ювілей великого колективу однодумців, тоді в силовому полі свята опиняються десятки, а то й сотні людей, поріднених одними бажаннями, сподіваннями, тривогами світу і найріднішою малою батьківщиною.

Під знаком ювілею

Справді, 20-ліття нашого славного Чернігівського братства змусило і його керівництво, і очільників районних відділень та об'єднань добряче потрудитися. Адже не просто навіть переглянути перелік добрих справ ще від початків діяльності громадської організації – багато колишніх керівників та активістів, на жаль, відійшли у засвіти, залишивши світлий слід на скрижальях земляцтва, а дехто відійшов від земляцького руху. Та незмінним упродовж десятиліть залишався курс нашого колективу на творення добра в рідній Сіверщині, підтримці одне одного у громохкій

мільйонноликій столиці. Всі ці справи відбиті в десятках різножанрових книг, особливо унікальних календарях, на сторінках нашої газети, а понад усе – в душах самих столичних чернігівців.

...Стояв чарівний сонячний зимовий день, ніби природний ореол над масивним величним корпусом Міжнародного виставкового центру, у промінні вічного світла яріло своєрідне запрошення: "Вітаємо земляків Чернігівщини!". І вже задовго до початку ювілейного зібрання від Броварського проспекту в'юнився живий потік веселих бадьорих людей. А в холі павільйону лунала музика, веселими переспівами зустрічали земляків самодіяльні артисти ансамблю народної пісні "Надвечір'я" Варвинського Будинку культури та колективу "Полісяночка" Носелівського Будинку культури Борзнянського району. Як завжди, біля стін величезного приміщення вабили зір неймовірно барвисті вироби народних майстрів Чернігівщини. Знайшлося і для чудових робіт відомого нашого художника Григорія Шкрібеля, неповторних фоторобіт Миколи Засульського, свою друковану продукцію демонстрували славні видавці Миколи Халимоненка. А як було пройти байдуше повз досить скромні стенди наших відомих музеїв, що несуть духовну пам'ять у народ!

➔ 4

Мета в житті – це саме життя.

Йоганн Вольфганг фон Гете

У ЛЮТОМУ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

СИДОРЕНКО Іван Дмитрович – 85-ліття. Народився 5 лютого 1931 року в с. Писки Бобровицького р-ну. Працював викладачем клінічних дисциплін у Національному медичному університеті ім. О.Богомольця. Кандидат медичних наук. Відмінник охорони здоров'я. Член наукового кардіологічного і терапевтичного товариства, краєзнавець.

ВЕРХОВИНЕЦЬ Галина Осипівна – 85-ліття. Народилась 27 лютого 1931 року в Ніжині. З 1951 р. працювала на українському радіо. Керує та співає в народному фольклорному гурті "Вишиванка" Центру творчості Оболонського р-ну. Член Національної спілки журналістів України. Ветеран праці.

БОНДАРЕНКО Павло Тимофійович – 80-річчя. Народився 6 лютого 1936 року в м. Ржищів Київської області. Пенсіонер збройних сил.

КУШНІР Тетяна Єлисеївна – 80-річчя. Народилася 7 лютого 1936 року в с. Стара Басань Бобровицького р-ну.

КОНОН Інна Василівна – 80-річчя. Народилась 10 лютого 1936 року в Бобрівці. Працювала викладачем німецької мови у коледжі ресторанного господарства КНУХТ. Нагороджена почесними грамотами Київського міського голови та міністра торгівлі України.

ВЕРХУША Віталій Михайлович – 80-річчя. Народився 11 лютого 1936 року в с. Гніздиця Городнянського р-ну.

Кандидат технічних наук. Має понад 100 наукових праць, 10 авторських свідоцтв на винаходи. Автор кількох поетичних збірок.

МИХАЙЛИК Анастасія Романівна – 80-річчя. Народилась 13 лютого 1936 року в с. Жукля Корюківського р-ну. Працювала в органах Держстраху Київської області на керівних посадах. Ветеран праці. Учасник ліквідації аварії на ЧАЕС.

АНДРІЄНКО Петро Павлович – 75-річчя. Народився 7 лютого 1941 року в с. Бакланова Муравійка Куликівського р-ну. Український науковець та дипломат. Працював начальником управління МЗС, радником посольства України в Російській Федерації, директором Інституту журналістики і міжнародних відносин КНУКіМ, нині – проректор Київського національного університету культури і мистецтв.

Кандидат технічних наук, професор. Академік Української технологічної академії, член Спілки економістів України. Майстер спорту СРСР із самбо. Чемпіон України.

МОТЛЯК Микола Петрович – 75-річчя. Народився 12 лютого 1941 року в Носівці. Працював лікарем на Південно-Західній залізниці. Ветеран праці.

КОПИЛ Григорій Пилипович – 70-річчя. Народився 8 лютого 1946 року в смт. Березна Менського р-ну. Працював помічником начальника відділу Київського обласного військового комісаріату. Нині – черговий тиру спорткомплексу НТУУ КПІ.

ДОРОШ Микола Миколайович – 70-річчя. Народився 13 лютого 1946 року в с. Студинка Новгород-Сіверського р-ну. Працював начальником інженерно-технічної служби президент-готелю "Київський".

КОВАЛЬОВ Леонід Георгійович – 70-річчя. Народився 17 лютого 1946 року в смт. Куликівка. Навчався і проживав у Новгород-Сіверську. Директор філії товариства "Мікромаск" при НДІМП. Автор ряду наукових праць.

ТАРАНЕНКО Ніна Борисівна – 70-річчя. Народилася 18 лютого 1946 року в Ленінграді (проживала

у Ніжині). Працює лікарем-гастроентерологом у клініці для вчених НАНУ. Ветеран праці.

ОДАРИЧ Надія Андріївна – 70-річчя. Народилася 24 лютого 1946 року в селищі Шкотово Приморського краю, сім'я проживала у Ніжині. Працювала науковим редактором журналу Академії наук України "Промислова теплотехніка", в Київській раді в комісії по боротьбі з організованою злочинністю, помічником-консультантом народного депутата Верховної Ради України, депутат Київської ради 1-го скликання.

РОМАЗАН Михайло Петрович – 70-річчя. Народився 27 лютого 1946 року в с. Довгалівка Талалаївського р-ну. Працює завідувачем відділу медичного, санаторного та побутового забезпечення Верховної Ради України.

ЗАРИЦЬКА Парасковія Іванівна – 65-річчя. Народилася 3 лютого 1951 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну. Працювала на заводі ім. Корольова на різних посадах. Ветеран праці.

ФЕСЕНКО Володимир Іванович – 65-річчя. Народився 4 лютого 1951 року в с. Малі Будища Гадяцького р-ну Полтавської області (проживає в Острі Козелецького р-ну). Голова профспілкового комітету ТОВ "Єврореконструкція".

БУКРЕСВ Анатолій Михайлович – 65-річчя. Народився 14 лютого 1951 року в Корюківці. Директор ТОВ "Сталь-XXI".

ЧЕЧЕЛЬ Алла Іванівна – 65-річчя. Народилася 17 лютого 1951 року в с. Рудня Корюківського р-ну. Працює паспортисткою ЖЕД-1009 Шевченківського р-ну.

МАРЕНЕЦЬ Микола Григорович – 65-річчя. Народився 22 лютого 1951 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну. Начальник управління зеленого господарства Національного комплексу "Експоцентр України".

БОБРУЙКО Тетяна Андріївна – 60-річчя. Народилася 4 лютого 1956 року у с. Калита Козелецького р-ну.

БЕЛОЗЬОРОВА Надія Миколаївна – 60-річчя. Народилася 7 лютого 1956 року в с. Червоне Короського р-ну. Головний бухгалтер профспілкового комітету Державного підприємства "Антонов".

КОВЧИН Олександр Михайлович – 60-річчя. Народився 8 лютого 1956 року в Корюківці.

УДОД Любов Григорівна – 60-річчя. Народилася 13 лютого 1956 року в с. Олександрівка Чернігівського р-ну. Працівник Щорської РДА Чернігівської області.

БІСИК Зоя Федотівна – 60-річчя. Народилася 22 лютого 1956 року в с. Красне Бахмацького р-ну. Працює спеціалістом загального відділу Міністерства освіти України.

СЕНЬКО Лідія Іванівна – 55-річчя. Народилася 18 лютого 1961 року в с. Бурімка Ічнянського р-ну. Начальник управління Броварського міського управління пенсійного фонду України.

ЦАРИНЮК Ніла Василівна – 55-річчя. Народилася 23 лютого 1961 року в смт. Муровані Курилівці Вінницької обл. (проживала у с. Іванівка Чернігівського р-ну). Лікар-психіатр, заступник головного лікаря Київської міської психоневрологічної лікарні №2.

БАГМУТ Наталія Андріївна – 55-річчя. Народилася 27 лютого 1961 року в смт. Лосинівка Ніжинського р-ну. Начальник відділу культури Броварської міськради.

НАДТОЧІЙ Наталія Іванівна – 55-річчя. Народилася 28 лютого 1961 року в с. Хрещате Козелецького р-ну. Заступник головного лікаря з лікувальної роботи дитячої клінічної лікарні № 9. Кандидат медичних наук.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

У Г О Д А

про співпрацю

Чернігівської обласної державної адміністрації,
Чернігівської обласної ради,
ради Товариства "Чернігівське земляцтво"
в м. Києві на 2016 рік

Керуючись взаємним прагненням поглиблювати співпрацю органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Чернігівщини та Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві у розв'язанні актуальних питань економічного та соціально-культурного життя області, пропагуванні духовних надбань Чернігово-Сіверського краю, Сторони зобов'язуються:

1. Поглиблювати співпрацю органів влади Чернігівщини з Товариством "Чернігівське земляцтво" у м. Києві та його відділеннями, максимально використовувати можливості земляцтва для соціально-економічного, суспільно-політичного та культурного розвитку регіону.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

2. У напрямі розвитку культури, туризму та краєзнавства в області об'єднати зусилля для налагодження співпраці та прямих контактів між закладами культури і мистецтва, обласними відділеннями творчих спілок, фондами, аматорськими та іншими організаціями культури Чернігівщини та Києва, а також проведення днів культури, художніх виставок, гастролей колективів і солістів, інших культурних заходів, зокрема:

- ♦ творчих звітів районів та міст області "Талант митців Чернігівського краю звітягу патріотів величає";

- ♦ заходів до Міжнародного дня театру, Дня слов'янської писемності і культури, Міжнародного дня музеїв, Всеукраїнського дня працівників культури та аматорів народного мистецтва;

- ♦ науково-практичної конференції до дня народження Л. Ревуцького;

- ♦ Міжнародного мистецького фестивалю "Мистецькі барви" (м. Прилуки);

- ♦ заходів з відзначення 90-річчя обласного академічного українського музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка;

- ♦ Міжрегіонального туристичного форуму "Чернігівщина туристична – 2016";

- ♦ VI обласного фольклорного фестивалю-конкурсу ім. В. Полевика (с. Займище Щорського району);

- ♦ VIII відкритого фестивалю традиційної слов'янської культури та бойових єдиноборств "Київська Русь" (сmt. Любеч Ріпкинського району);

- ♦ XI Міжнародного фестивалю національних культур "Поліське коло";

- ♦ літературно-мистецького свята до 122-ї річниці від дня народження О. Довженка;

- ♦ заходів з нагоди 152-ї річниці від дня народження М. Коцюбинського;

- ♦ XII Всеукраїнського літературно-мистецького свята "Седнівська осінь";
- ♦ літературно-мистецького свята "Качанівські музи";

- ♦ обласного козацького свята в м. Батурин Бахмацького району;

- ♦ XIII обласного благодійного фестивалю дитячої та юнацької творчості "Звичайне диво";

- ♦ виставок майстрів декоративно-прикладного мистецтва, культурно-мистецьких заходів у містах Артемівськ та Селидове Донецької області.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

3. Сприяти розвитку економічного та інвестиційного потенціалу Чернігівщини через:

- ♦ проведення презентацій, ярмарків, виставок-продажів товарів і послуг провідних підприємств усіх галузей промисловості;

- ♦ сприяння товаровиробникам Чернігівської області у просуванні сільсько-господарської продукції та продовольчих товарів на ринках міста Києва, інших регіонів України, виходу на міжнародні ринки, участі у виставково-ярмаркових заходах національного та міжнародного рівнів, зокрема, надання виставкових площ на пільгових умовах у Міжнародному виставковому центрі у місті Києві;

- ♦ популяризацію та рекламування продукції чернігівських виробників при проведенні зустрічей з представниками закордонних делегацій.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства

4. Провести спільні заходи щодо відзначення:

- ♦ 98-ї річниці подвигу Героїв Крут;
- ♦ Дня Героїв Небесної Сотні;

- ♦ 30-ї річниці Чорнобильської трагедії;
- ♦ 71-ї річниці Перемоги у Другій Світовій війні 1939–1945 років;

- ♦ Дня Європи в Україні;
- ♦ Дня Конституції України;

- ♦ 25-ї річниці незалежності України;
- ♦ 73-ї річниці визволення м. Чернігова та області від нацистських загарбників;

- ♦ Дня захисника України та Дня українського козацтва;
- ♦ Дня Збройних Сил України;

- ♦ 197-ї річниці від дня народження Пантелеймона Куліша.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

5. Співпрацювати в напрямі створення умов для повноцінного духовного розвитку учнів загальноосвітніх навчальних закладів, студентів вищих навчальних закладів, соціального захисту вихованців шкіл-інтернатів із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів, зокрема через:

- ♦ сприяння діяльності Товариства щодо проведення благодійних акцій, спрямованих на соціальний захист вихованців шкіл-інтернатів із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів;

- ♦ продовження співпраці в напрямі поліпшення умов утримання, виховання та реабілітації дітей у центрах соціально-психологічної реабілітації дітей (м. Ніжин, м. Чернігів та с. Хмільниця Чернігівського району);

- ♦ надання допомоги загальноосвітнім навчальним закладам області для поліпшення їхньої навчально-матеріальної бази, зокрема в рамках акції "Комп'ютер – у рідну школу";

- ♦ сприяння участі учнівської та студентської молоді у заходах, присвячених відзначенню ювілейних дат видатних осіб, життя та діяльності яких пов'язані з Чернігівщиною.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства

6. Сприяти випуску книг авторів Чернігівщини, організації їх презентацій. Надавати підтримку розвитку книговидавництва в області у цілому. Сприяти розповсюдженню вітчизняної книги серед закладів освіти, науки, культури, надавати всляку підтримку її поширенню іншими можливими способами.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

7. Сприяти діяльності волонтерських організацій, громадських об'єднань, окремих громадян, які надають допомогу бійцям АТО, членам родин загиблих та поранених учасників бойових дій, а також вимушеним переселенцям.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

8. Забезпечувати постійний обмін інформацією про діяльність Товариства. Сприяти розміщенню в земляцькому часописі "Отчий поріг" та обласних ЗМІ інформації про спільні заходи, проведені в містах та районах області.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

Голова Чернігівської обласної державної адміністрації	Голова обласної Ради Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві	Голова Ради Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві
В. КУЛІЧ	І. ВДОВЕНКО	В.ТКАЧЕНКО

15 січня 2016 року

м. Київ

↩1

Під знаком ювілею

Директор Державного музею ім. М. Коцюбинського з Чернігова, праправнук українського класика Ігор Коцюбинський не один місяць служив у зоні АТО і, нарешті повернувшись до улюбленої справи, охоче розповідає:

– Наш музей живе творчо. Маємо багатих різноманітних заходів на поточний рік. Зокрема, проведемо майстер-класи для дітей. У планах музею багато видавничих проєктів, уже встигли видати вибрані твори М. Коцюбинського, ближчим часом з'являться друком його дитячі перлини, одне з видань присвячимо меморіальній бібліотеці-музею.

Поруч розташувалася експозиція Пісківського музею Павла Тичини. Як відомо, в січні минуло 125 років від дня народження великого майстра поезії. Саме на цьому й зупинилася директор закладу Наталя Головка, яка повідомила, що в стінах затишної хати-музею та сільському Будинку культури відбудеться ювілейне свято "Чуття єдиної родини", де звучатимуть вірші великого земляка у виконанні учнів, співатимуть народні колективи.

Серед гостей, що оглядали експозиції, було чимало знахих у всій Україні людей. Приїхали з Чернігова колишні очільники області Петро Шаповал та Микола Бутко, державний діяч і дипломат Микола Рудько, як завжди, завітав на збори і колишній голова Ради міністрів України Віталій Масол. Не оминули своєю увагою столичних земляків і святі отці з Сіверщини. Ось що сказав архієпископ Чернігівський і Ніжинський Євстратій:

– Хочу сказати, що Чернігівське земляцтво серед інших подібних об'єднань столиці найбільше, найактивніше. Воно багато зробило впродовж 20-ліття. Як і в кожному колективі, велику роль відіграють лідери. Безсумнівно, таким у вас є Віктор Ткаченко, який зумів створити сильну

керівну команду. Важливо те, що земляцький рух завжди був позапартійний, бо людей у ньому об'єднує любов до малої батьківщини, що так важливо у наш непростий час непорозумінь, нетерпимості.

Коли ж величезний зал вщерть за-

повнили гості, перед ними один за одним ожили епізоди життя земляцтва, відбиті у кадрах документального фільму "Нам двадцять!". Багато хто пізнавав себе, ніби повертався в молодість, хтось вдивлявся в дорогі риси друзів, яких вже немає, хтось згадував поїздки в найчарівніші куточки Чернігівщини. Справді, це був оригінальний задум керівництва, оскільки такі митецькі твори залишаються в історії.

Затим на сцену піднявся голова Ради Товариства Віктор Ткаченко і вголосив коротке вітальне слово.

– Тільки що ми переглянули документальний фільм, створений до 20-річчя нашого земляцтва, над яким

трудився великий колектив земляків і передусім автор сценарію Леонід Горлач, режисер Валентина Шестопалова та кінооператор Євген Калін. Я радий вітати у цьому залі всіх. Особливо тих, хто був засновником Чернігівського земляцтва в далекому 1996 році.

Сьогодні разом з нами очільники минулих років і нинішні керманічі Чернігівської області, святі отці з області, керівники земляцьких об'єднань областей, які представляють всі куточки України, працівники Адміністрації Президента України, Кабміну, народні депутати від Чернігівщини, гості із зарубіжжя. Я хочу сказати, що радий бачити й тих, хто своєю працею наближає час, коли наша Сіверщина буде процвітаючою землею, тих, хто бачить Україну сильною, незалежною державою. Оскільки наші збори відбуваються в світлі святкових днів, хочу побажати всім здоров'я, успіхів, щоб збулися надії на становлення нашої держави, щоб було мудрим керівництвом країни, щоб нарешті настав мир на нашій землі.

Віктор Вікторович запросив на сцену групу земляків, учасників установчих зборів, яких привітав зал особливо теплими оплесками.

Сумним вітром повіяло від голосу диктора, коли він озвучив імена тих, хто пішов із життя за ці роки.

Зі словом вітання до столичних земляків звернулися голова Чернігівської облдержадміністрації Валерій Куліч та голова облради Ігор Вдовенко. Були вітання від Київського міського голови, Асоціації земляцтв областей України.

Насамкінець за традицією було підписано трьохсторонню Угоду про співпрацю, яку ми подаємо окремо. І як завершальний урочистий акорд, прозвучав гімн України.

Тетяна ЛІТОШКО
Фото Олексія ОРЕХОВИЧА
та Ганни СКРИПКИ

На гостину до "Надії"

Серед зимового грудня всім нам подарований особливий день, день Святого Миколая, що нагадує кожному про можливість творити дива, нагадує про Божу допомогу, прощення і надію. З цим почуттям ми й вирушили у дорогу.

Гарна святкова зала, яскраво прибрана ялинка, весела музика, під яку маленькі вихованці Прилуцького дитячого будинку "Надія" радо вітали гостей цирковою виставою. Разом з малятами у виставі взяли участь і діти з соціально-реабілітаційного центру, відкритого у закладі 2014 року (у 98% дітей з порушеннями нервової та опорно-рухової системи з'явилися позитивні зміни у стані здоров'я і соціальної адаптації внаслідок проведених курсів лікування). Після виступів малята вручали гостям подарунки.

За доброю традицією на святковий ранок до Прилуцького обласного будинку дитини "Надія" приїхали з подарунками представники влади: депутат Чернігівської обласної ради Я. Сторубльов, голова Прилуцької райдержадміністрації В. Ковтун, голова Прилуцької районної ради В. Малик, перший заступник начальника Прилуцького МВ УМВС в Чернігівській області С. Степанець, голова Прилуцької міськрайонної організації товариства "Червоного хреста" О. Охріменко, представники трудових колективів – директор ЗАТ "Нива-плюс" Б. Щербина, менеджер з комунікацій тютюнової компанії ВАТ "Прилуки" С. Бондаренко, головний редактор газети "Прилуччина" В. Матвієнко, які привітали малят та подякували колективу дитячого будинку та його очільнику, заслуженому лікарю України, депутату обласної ради VI скликання Н. Ющенко за віддану працю, материнську любов і доброту до своїх вихованців.

Сердечно вітали малечу з днем Святого Миколая і представники Прилуцького осередку Чернігівського земляцтва в м. Києві. У

своєму вітальному слові О. Шекера, доктор медичних наук, директор Інституту сімейної медицини Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Шупика зазначив, що земляки-прилучани вже упродовж п'ятнадцяти років здійснюють патронат закладу, залучаючи до співробітництва фірми та організації, які надають благодійну допомогу за потребами закладу.

З найщирішими побажаннями також виступили і постійні піклувальники дітей з Інституту міжнародних відносин Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. голова трудового колективу інституту, кандидат історичних наук, доцент Н. Сербіна, доктор політичних наук, професор Є. Макаренко, кандидат економічних наук, доцент Н. Кузнецова, голова благодійного фонду інституту від студентської ради ІМВ КНУ К. Сербіна.

Слова поваги до всіх співробітників, які натхненно працюють з дітьми, прозвучали і від завідувача кафедри дитячих і підліткових захворювань, професора Київської Національної академії післядипломної освіти ім. Шупика Г. Бекетової, засновниці "Благодійного фонду ім. Св. Луки (Войно-Ясенецького)" О.Телятникової, вояків Прилуцького козацького полку.

Головний лікар будинку дитини "Надія" Н. Ющенко побажала всім гостям миру і спокою, щастя, здоров'я і завзяття на майбутнє:

**Людмила
ТИМОФІЄВА**

Вітаємо!

З нагоди 20-річчя Чернігівського земляцтва група активістів відзначена нагородами:

**Почесною грамотою
Чернігівської обласної державної адміністрації
Віктор Ткаченко** – голова Ради земляцтва;

**Почесною грамотою Чернігівської обласної ради
Микола Ткач** – Менське відділення;

**Відзнакою Чернігівського земляцтва
"Почесний знак"
Євген Клименко** – Семенівське відділення;

**Почесною грамотою Чернігівського земляцтва
Лариса Моцар** – Щорське відділення;
Любов Сагань – Коропське відділення;
Людмила Тимофієва – Прилуцьке відділення;

**Подякою Чернігівського земляцтва
Ганна Метельська** – Прилуцьке відділення;
Олександра Нітченко – Варвинське відділення;
Анатолій Соляник – Менське відділення;
Світлана Шах – Борзнянське відділення.

Сердечно вітаємо всіх нагороджених!

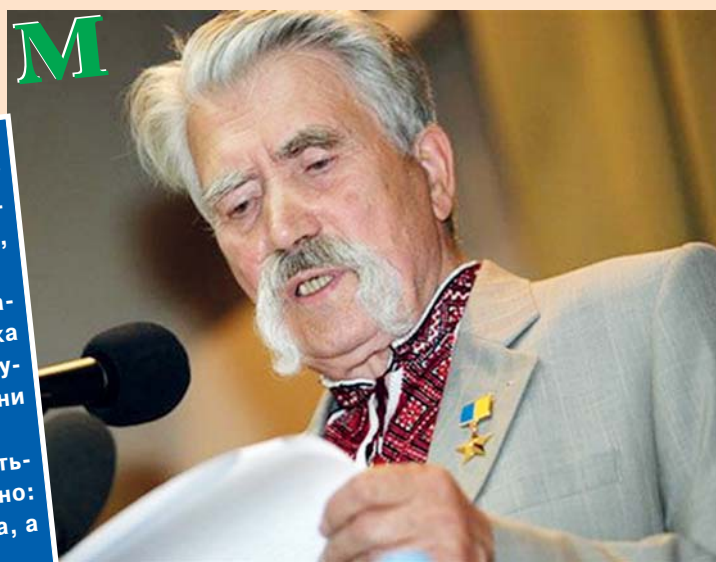
Голосом

Кожне покоління, виходячи на історичну арену, проголошувало словами Павла Тичини: "Нам треба голосу Тараса!". Зрозуміло, Тараса Шевченка.

Такий лейтмотив чується і в численних працях воїстину народного лицаря і Героя Левка Лук'яненка, нині виданих у 13-ти томах і вису- нутих на здобуття Національної премії України ім. Тараса Шевченка.

– А хіба він ще не лауреат? – широко дивують- ся люди і в Україні, і по всій планеті. І не дивно: бо він не займався організацією лауреатства, а життєдіяв і творив.

Творив Україну минулу, суцю і грядущу.

Тараса...

Воїстину: ось його "Сповідь у камері смертників". В "попередньому слові" читаємо: "Не знаю, чи це диявольська вигадка, але засудженим до страти належить строкатий одяг особливо зразка. Мабуть, для того, щоб вони ні на мить не забували про свою приреченість...". Левка Лук'яненка два місяці утримували у камері смертників.

Чому два місяці? Чекали від нього прошення про каяття і помилування!... Левко Лук'яненко пішов шляхом незламного борця-страдника, бо вірив у свою працю і заповіти свого козацького роду, в Україну.

Життя – це рух, вибір і боротьба. Який вибір зробити? Чекали від нього прошення про каяття і помилування!... Левко Лук'яненко пішов шляхом незламного борця-страдника, бо вірив у свою працю і заповіти свого козацького роду, в Україну.

У мене батько козацького роду і мати... Діди-прадіди були людьми, а не слимаками. Невже я буду гіршим пагоном на дереві свого роду?"

І Левко Лук'яненко робить принциповий вибір: боротьба! Не тільки з культом Сталіна, з окремими інституціями влади і партії, а з усім режимом як антинародним, ворожим і злочинним.

Чи усвідомлював він наслідки?

Цілком! Але в ньому вже горів і не

міг погаснути вулканічний вогонь революціонера, наснажений духом Шевченкового вибору.

Камера смертників і "пом'якшення" – практично пожиттєві концтабори в Мордовії і на Уралі. І цей тернистий шлях борця стає предметом осмислення й відображення в творах Левка Лук'яненка.

Кредо Лук'яненка вивірене історією: хто не знає свого минулого – не може мати щасливого майбутнього! Бо минуле для розумної людини – то його уроки, причина й коріння сущого й грядущого. Дитинство, в якому закладаються і кристалізуються всі людські якості. І етнопатриотичні також.

У тринадцятитомнику три групи творів: перша – документальна мемуаристика, як автор визирив і йшов до мети та як лєнінсько-сталінська імперія переслідувала й нищила навіть паростки волелюбних, демократичних, гуманістичних поглядів, особливо щодо прав людини та нації, судово-репресивної системи до національних мов і культур. Реанімується людиноненависницька, фальшива, підступна й облудна політика донощитства, арештів і судів, катувань та страт свідомих громадян як "ворогів народу", і не тільки українських, а й литовських, естонських, грузинських, єврейських, зокрема, у їх взаємовідносинах з росіянами.

Є й сьогодні "патріоти", які вважають: судили, тероризували та навіть карали на горло, але ж не даремно. То такі вороги!

– Вороги – чий?

– Ну, знаєте... Вороги є вороги...

1986 р. Л. Лук'яненка з кучинської в'язниці перевозять до пермської. "Звідти я мав уже не вийти". І твориться молитва: "Боже, молю одного: дай волю моїй Україні! Й ніколи не вчуш мого жалю за смерть на чужині...". В унісон з Шевченковим: "Мені однаково, чи буду я жить в Україні, чи ні... та не однаково мені, як Україну злії люди присплять лукаві і в огні її окрадену збудять. Ох, не однаково мені!".

Далі була депортація до Чернігова і усвідомлення: "за теперішнього стану справ, за теперішніх темпів русифікації мене ще не одне покоління, і Україна... пропала!...".

Знаменита назва книжки Левка Григоровича "Не дам загинуть Україні!" – як ухвала власної самосвідомості і духовно-моральна клятва.

Ще в умовах окупації, війни, тюремних загроз та, здавалося б, безпросвітних і безнадійних перспектив Лук'яненко глибоко студіює історичні, правові, філософські дослідження й ставить питання: існуюче пекло, злочинний спосіб життя в Неоімперії – це "фатальність чи воля?". Тобто: історія сама твориться, чи її творять люди? Ясно, що діють і незалежні від людини космічно-земні сили та закони. Але невже тільки вони визначають субстанційні явища? Тоді що, непоборний фаталізм? І примирення зі злом? І правий Гегель, що все реальне – розумне? А як же тоді Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Григорій Сковорода, Тарас Шевченко, Іван Франко, Симон Петлюра й Степан

Бандера?... А Спартак, Кромвель, Гарібальді, а Байрон і Гюго – співці українського гетьмана Мазепи? А окрім того – існує ж два цивілізаційних світи – СРСР і Заходу. І українці є реальними суб'єктами обох світів! А борються за незалежну Україну її діти і на всіх континентах планети, і в СРСР.. В самій Україні! Отож має стати реальною силою і Воля людей! Як у часи козаччини, гайдамаччини, всіх національно-визвольних революцій...

Так творяться скріжалі епопеї особистого життя Левка Григоровича і літопису стану і проблем та перспектив розвитку України. Не всі витримали іспит і на концтабори, і на підступно "даровану" волю. Лук'яненко був патріотом і героєм не якогось одного сміливого чи й мужнього вчинка, а цілого життя!... Його "творами" стають і Народний Рух України, і Народно-демократична партія. Головним борцем за визволення стає сам народ, на воскресіння якого віддав усі свої сили, серце і розум й Лук'яненко. Долаючи шалений опір московсько-українських "інтернаціоналістів", він стає співтворцем Декларації про суверенітет і незалежність України, Закону про українську мову, про національну символіку республіки. Мета – створення України рівноправною, могутньою державою в колі світових держав. Реальним членом-засновником ООН...

Вибори Президента. На виборах кандидата від народних сил Лук'яненко одним голосом поступається В'ячеславу Чорноволу. Огида й амбіції? Ні! Союз і співпраця соратників. Головне – просвітити "забамбурені" маси – і він невтомно літає по всіх областях України. Ефект? Пригадую: зустріч із виборцями у Чернігові. Ми з Юрієм Мушкетиком їдемо і виступаємо на підтримку земляка. Народ, а це – інтелігенція! – бентежно оглядається: що воно буде?.. А далі виступ Левка Григоровича – реального борця, жертви кровожерного режиму і полум'яного трибуна... Із зали обласного театру "населення" виходило народом!

Ще один епізод: на Тайвані готується всесвітній форум поборників АБН (антибільшовицького блоку народів). Набита щерть зала.

Надається мені слово для доповіді "Україна: стан, проблеми, перспективи розвитку. Викорінення комуністичної інфекції". Стаю за трибуну і бачу: в першому ряду – дев'ять представників Росії. Квота була – 3. Українську ланку представляли: Лук'яненко – голова ланки, Кононенко – заступник, Гром'як. Питаю голову засідання: "Ми на форумі супротивників реакції – борців АБН, чи навпаки – на зібранні підтримки комуністичного блоку? Якщо перше – то чому тут аж 9 представників Росії, всі – лідери ГКЧП, очолювані Поповим, а Росія нині – агресор проти

В залі всі прокидаються. Лунають вигуки підтримки – і на рішучу вимогу Левка Григоровича чекісти понуро змушені вивізти із зали...

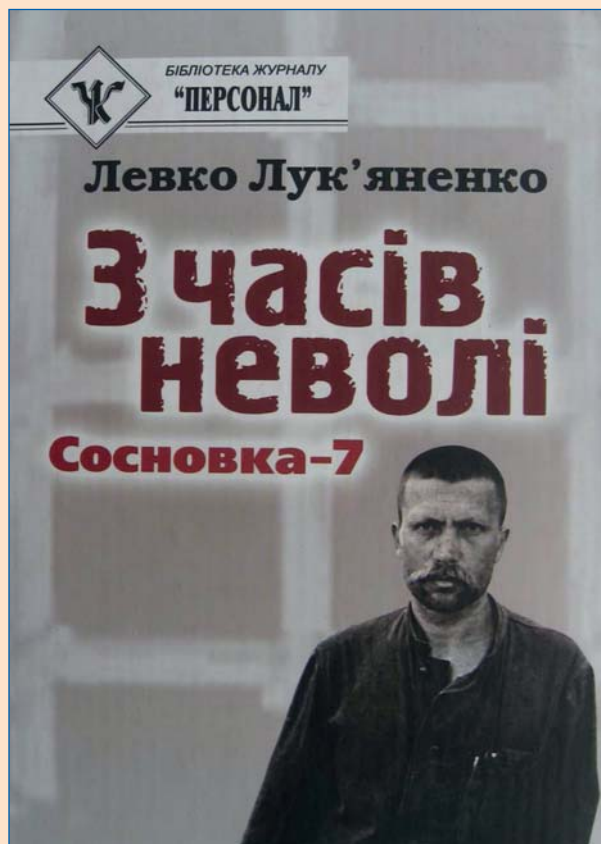
Левко Лук'яненко – яскрава самобутня особистість з власною філософією, яка для нього, як і Мова, не предмет чи навчальна дисципліна, а феномен пізнання й самопізнання, творення і самотворення людини, нації і держави. Їх осмислення й розвиток – головне завдання не окремих "фахівців", а Держави, бо все можна змінювати: суспільний лад, уряди, орієнтації, але Мова вічна, як і народ; вона – Душа Нації, її внутрішній і міжнародний Посол, що об'єднує (а не диференціює) всі питомі клітини суспільства в усьому об'ємі Простору і Часу. Суверенна, а тому й інтегральна мета українознавства.

Так постає Лук'яненко – вчений універсальних можливостей та інтересів. Йдучи шляхом Тараса Шевченка, він і говорить його голосом, його мовою. Та мова багата, запашна, воістину народна не лише стилістикою, а й духом: його світоглядом, характером, волею, розумінням Долі, Мети і міжнародної Місії. Тому він – лицар Революцій 1991, 2004, 2014–15 років, бо народні революції для нього – вершинні віхи в еволюції розвитку народу. Тому для нього чужі імітатори, горе-реформатори в європейському стилі свого державно-національного розвитку, бо вони духом чужі народові. Він шанобливо ставиться до усіх держав, але принципово непоступливий до російської, бо справа не лише в Боголюбському, Калиті, Петрі I, Катерині II, Леніну, Сталіну – знавсімілим поборникам ідеології III-го (і останнього!) Рима, хай і в особі III-го Інтернаціоналу, а в імперській системі, що затрує все населення, котре пестить диктатуру, рабство живе й функціонує все новими руїнами та кров'ю.

Левко Лук'яненко – мислитель і реформатор нової епохи XX–XXI віків, який універсальним досвідом заповідає: любімо Україну! – нашу рідну Матір!

Цим духом наснажені і його твори, що заслуговують на Шевченківську премію.

Петро КОНОНЕНКО

республіки Ічкерія?". Деякі делегати дрімали, тепер прокинулись. Появляю ще раз: українська ланка протестує, вимагає усунення більшовиків із числа учасників і засудження агресії Росії. Явно міжнародний прецедент.

Не всі розуміють українську мову. Чи "мову" вимог. І тоді на сцену вилітає Левко Григорович і зрозумілою англійською роз'яснює суть справи. І це дехто "не розуміє", бо росіянами була обіцяна підтримка в Раді Безпеки в ході ухвали про повернення до ООН Тайваня. Тоді побіля Лук'яненка стає Слава Стецько і з великою гідністю роз'яснює наші вимоги українською, англійською і німецькою мовами!

ПАТРІАРХ

...Напровесні 1998 року у Прилуцький корпункт обласної газети "Деснянська правда", в якій я працював власним кореспондентом, за- телефонував шанований і авторитетний у місті господарник, директор управління цегельних заводів Володимир Петренко. Він запрошував на зустріч. "Буде цікаво", – мовив з інтригою, але з ким, не сказав. Коли наступного ранку переступив поріг робочого кабінету директора, за столом поруч з ним побачив незнайомого симпатичного, але досить огрядного вусаня. Так я познайомився з головою правління акціонерно- поштового банку "Аваль" Федором Івановичем Шпигом.

банківської справи

Після цього я почув ще для багатьох таємницю, що Федір Іванович вирішив балотуватися до Верховної Ради по Прилуцькому виборчому округу і приїхав сюди зробити, так би мовити, розвідку боем. Отож і має намір познайомитися з місцевими журналістами, аби з перших вуст дізнатися неупереджену інформацію про ситуацію в окрузі. Оскільки в зону обслуговування корпункту обласної газети входили й сусідні з Прилуччиною райони, в селах яких мені доводилося бувати майже щоденно, то й запитань до мене було чи не найбільше.

З біографії Федора Івановича мені найбільш імпонувало те, що ми земляки. Він народився 30 січня 1956 року у найбільшому в Україні селі Кобижча, а я в недалекому від неї Козацькому. Отож допомогти земляку я вважав за честь і обов'язок. Вже на зустрічах з виборцями, які він проводив чи не в кожному селі округу, детально дізнався його біографію. З особливою гордістю він наголошував, що його рідна Кобижча є батьківщиною Гетьманщини, що він є продовжувачем давнього козацького роду Шпигів, які, як і інші його земляки, були хоробрими вояками Кобижчанської сотні спершу Ніжинського, а затим Київського полків.

Та не тільки добрими здобутками пращурів хвалився Федір Іва-

нович. Немало він уже й сам встиг зробити для добробуту й розвитку країни. Після закінчення школи здобув в технікумі кваліфікацію суднобудівника, працював техніком-конструктором на знаменитій столичній "Ленінській кузні". Відслужив два роки в армії. Знову пішов працювати на "Ленкузню". Доріс там до інженера-технолога. Коли перейшов у "Броваримебл", працював старшим інженером-конструктором. В Київському інституті народного господарства, де, до речі, тепер він займає почесну посаду члена спостережної ради, здобув кваліфікацію економіста. Здібного, ініціативного, мислячого спеціаліста помітили і рекомендували на роботу в комсомолі. Тут найвищою сходиною кар'єри стала посада керуючого справами ЦК комсомолу України. Аж до здобуття Україною незалежності.

У той період, як і багато інших партійних та комсомольських функціонерів, Федір Іванович залишився без роботи. Та не опустил руки, бо мав досить потужні знання в галузі фінансів і економіки. І він їх використав для молододержави. Спершу на посаді начальника управління кредитних ресурсів банку "Інко". А затим зібрав навколо себе таких же креативно мислячих в економіці та фінансах і запропонував гуртом створити акціонерний банк. У березні 1992 року стало відомо про створення в Україні ще

одного акціонерно-комерційного банку "Аваль", що означає гарантія. А головою правління, звісно ж, обрали Федора Івановича – генератора всіх ідей і починань.

До речі, на зустрічах з виборцями люди часто цікавилися, де він і компаньйони взяли гроші для відкриття банку. І Федір Іванович спершу жартома відповідав, що знайшли їх у тумбочці. Але після цих слів завжди серйознішав і розповідав, що банк "Аваль" з невеликою групою однодумців він розпочав з ідеї. Під неї позичили грошей. В чужому офісі мали єдиний чужий комп'ютер, чужі столи, чотири стільці, а також один телефонний апарат. Звісно ж, чужий. На той час банк "Аваль" був 94-ю фінансовою установою в ринковому середовищі України.

Але в цій жорсткій, а вірніше, жорстокій конкуренції авалівці крок за кроком відвойовували собі місце під сонцем. І вже через неповні десять років поштово-пенсійний банк "Аваль" на чолі з президентом Федором Шпигом ввійшов у першу трійку банків України. Він мав 1400 відділень, в яких працювали 17 тисяч співробітників. А ще банк став тісно працювати з вітчизняними аграріями. У розвиток сільськогосподарського виробництва України він вклав 2,5 мільярда гривень. На той час це було 25 відсотків кредитного портфелю банку. До того ж, банк обробляв 50 тисяч гектарів

землі. В основному на рідній для Федора Івановича Чернігівщині.

Але життя не стоїть на місці. Тим більше в умовах ринку. Банком "Аваль" зацікавилися зарубіжні партнери. Федір Іванович та його однокумці довго вагалися, чи продавати своє дітище. Адже для них це був не просто банк, не просто чергова фінансова установа. Це була своїм розумом чітко розроблена і втілена в життя стратегія розвитку банківського бізнесу в молодій незалежній державі. А "Аваль" просто став універсальним високотехнологічним об'єктом фінансового сектора економіки з розвинутою загальнонаціональною структурою і мережею регіональних підрозділів.

На той час менеджерську школу "Авалю" пройшли сотні перспективних фахівців, які стали справжніми асами банківської справи. Врешті погодилося. За виручені кошти з подвійним зав'язанням взялися за організацію нового банківського сегменту. Так на фінансовій карті України з нуля з'явився і розвинувся банк "Престиж". І знову за короткий час існування він вийшов на передову фінансову лінію, ввійшов до двадцятки надійних і потужних банків України. І знову ним зацікавилися зарубіжні фінансові установи. Але цього

разу під час укладення договору купівлі вони поставили українським колегам жорстку умову: упродовж трьох років Федір Шпиг і його партнери не мають права створювати новий банк. Вирішили виручені кошти вкладати у молочний бізнес України. І знову менеджмент був успішним. Цей бізнес-проект працює й понині, він у першій п'ятірці гравців молочної галузі держави і є взаємовигідним для всіх учасників.

А Федір Іванович за ці роки захистив дисертацію кандидата економічних наук. Він має в своєму доробку кілька десятків наукових публікацій на фінансово-банківську тематику. За створеними ним та його однокумцями підручниками вчать студенти банківській справі. Його монографії є настільними книгами для фінансистів країни.

Успіхи банкіра належно відзна-

чені державою. Він має звання заслуженого економіста України. Його сподвижницька праця на фінансово-банківському полі держави відзначена орденами "За заслуги" всіх трьох ступенів та орденом Ярослава Мудрого V ступеню. Ще у 2001 році у фінансових колах держави Федір Іванович здобув загальнонародне визнання і одержав прізвисько Патріарха Банківської Справи України.

Звісно, про ці здобутки на фінансовому поприщі держави знали й виборці Прилуцького виборчого округу. Саме тому вони двічі віддавали за нього голоси як за свого надійного представника до законодавчого органу держави у третьому та четвертому скликаннях. До Верховної Ради п'ятого скликання Федір Іванович був обраний за списками блоку "Наша Україна". Як і в по-

передніх скликаннях, він продовжував працювати у комітетах ради, які формували державну політику у фінансовому та банківському сегментах економіки України. Тут він подав шість законопроектів соціального значення. Правда, дехто з вибоців дорікав, що він мало виступав з трибуни ради. Федір Іванович же на це віджартувався: "Гроші люблять тишу".

Меценатство і добродійність Федора Івановича і сьогодні відомі в Україні. Він одним з найперших відгукнувся на заклик відродити гетьманську столицю Батурин і вніс у цей фонд мільйон гривень. Є його меценатська заслуга й у відродженні столичного Михайлівського золотоверхого собору та пам'ятника княгині Ольги. За нього підносили до неба молитву влітку цього року у рідній для нього церкві Успіння Пресвятої Богородиці в Кобижчі,

яку він допомагав відродити з попелу після страшної пожежі.

З його ініціативи в Україні відродилися турніри аматорського футболу "Шкіряний матч". У 1998 році в ньому брали участь лише 126 команд, а в 2004 – 44 тисячі. Отож Федора Івановича цілком заслужено обрали президентом цієї ліги. До речі, в рідній Кобижчі він також реанімував сільський стадіон.

Сто тисяч гривень пожертвував для придбання гама-ножа, з допомогою якого тепер у столичній клініці видаляють пухлини головного мозку. Вдячні йому за підтримку квартети "Явір" і "Гетьман", ансамбль "Кобза".

Не став він осторонь під час спорудження багатьох пам'ятників, зокрема Миколі Яковченку і Леоніду Бикову. З його легкої руки і за фінансової підтримки в Україні розпочався випуск книжкової серії "Світова класика рідною мовою". Доречно тут сказати, що у свій час Федір Іванович сказав своє категоричне депутатське "ні!" наданню в Україні російській мові статусу державної і цим чітко продемонстрував свою проукраїнську позицію.

У Федора Івановича нині солідний ювілей. Як і належить за давньою українською традицією, він поклав у свою життєву копу шістдесят снопів. Дай же, Боже, йому здоров'я ще упродовж десятиліть засівати добрим зерном життєву ниву і зжати не одну копу збіжжя. А його добрі справи завжди пам'ятатимуть люди.

Микола ГРИНЬ,
член Національної спілки журналістів України

ЛЮДИНА СВІТЛОЇ ДУШІ

Якщо б був проведений конкурс між десятками різних організацій на запрошення до колективу Дмитра Степановича Волоха, то була б то велика мирна війна – стільки бажаних виявилось б, стільки аргументів знайшлося б у кожного на власну користь, аби тільки зустрічатися з цією людиною світлої душі й неймовірної доброти, вирішувати якісь питання чи просто відводити душу в тісному колі. На все вистачає в нашого неординарного земляка енергії і завжди він опиняється в центрі уваги, бо за природою лідер навіть тоді, коли мовчки ніяково усміхається, а коли заводить добре поставленим природою голосом «Стоїть гора високая», то ніби й небо прихилиється до буйносивої голови соліста. Таким він був завжди, ма-

буть, впродовж усіх вісімдесяти років, таким його виховали сумлінні хлібороби Степан Терентійович та Марина Максимівна, витворила чарівна природа забитого в самотність хутора Точеного на Срібнянщині.

То про них поважний син, що створив сам себе впродовж десятиліть важкої праці, згадує: «Перед своїми батьками я вічний боржник. Це вони – єдині у світі у своїй чистоті та прав-

дивості, застережної любові до мене. І це не відкриття чи винахід. Це те, що з роками я збагнув. Їх уже немає і ніколи не буде. Та пам'ять про них жива. Я не бачу від сліз безпорадності перед законами життя і смерті їхніх облич на стареньких фото, втіхою мені є щирісердне зізнання в тому, що в цій буремній вододертій я не самотній і, може, комусь стане легше на душі від цих слів. Тому і прошу: заплачте і ви, згадавши своїх батьків. Повірте, стане трішечки легше».

Ця вірність батькам, вірність Україні веде й нині нашого славного земляка, доктора медичних наук, професора Київського Національного медичного університету імені О.Богомольця, відомого творця фармацевтичної науки й системи Дмитра Волоха складними до-

рогами життя. Хіба що сивіє душа від неминучих втрат – найсвіжіша з них відхід у інший світ вірної дружини Ніни. Та він належить до тих чоловіків, які не випадають із сідала до останнього подиху. Саме тому донині регулярно йде на свою улюблену кафедру фармації, яку свого часу створив, де має стільки молодших сподвижників. Як і не пропускає жодної можливості поспілкуватися з земляками на різних зібраннях. Дмитро Степанович живе спілкуванням із бажаними людьми, хоч їх лишається все менше й менше. Таким ми любимо його, таким гордимось у нашому величезному земляцькому сімействі.

Свого часу невтомний видавець, керівник Носівського земляцького відділення Микола Ляшенко випустив у світ ошатну книгу про Дмитра Волоха. То був колективний портрет, який написали знані вчені, фармацевти-практики, друзі. І серед них справжньою перлиною був нарис незабутнього Бориса Іваненка, його славного побратима. Він і нині читається як ювілейна здравиця, тому ми й передруковуємо давній текст для ознайомлення з ширшим колом читачів.

ЯК БРАТ – БЛИЗЬКИЙ ТА РІДНИЙ

Дивуюсь, що наші шляхи з Дмитром Степановичем Волохом перетнулися лише в Києві, а точніше – в земляцтві. Здавалось, усе складалось так, що ми повинні були зійтися значно раніше. Його рідний хутір Точений лежить усього за кілька кілометрів від моїх Гурбинець. Ми виступали на одних шкільних олімпіадах у Срібному. Кілька моїх односельців вчилися з ним на фармації Львівського медінституту. З його дружиною Ніною Степанівною працювали в «Десянянській правді». Нас вели по життю, крім професіоналів, мудрі партійні наставники – колишній перший секретар Срібнянського, згодом Івано-Франківського райкомів, потім секретар Чернігівського обкому партії Григорій Гаврилович Лисенко, перший секретар Чернігівського обкому, а потім секретар ЦК Микола Михайлович Борисенко. Нарешті, моя сестричка – лікар Надія Василівна Романюта входила до складу депутатської комісії з охорони здоров'я Чернігівської міськради, яку тривалий час очолював Д.С. Волох.

Нарешті от у земляцтві спогадами доганяємо літа молодії, відкриваємо один одного, земляків, друзів. Одне з найцікавіших

моїх земляків – це феномен Дмитра Волоха – людини, вченого, великого організатора фармацевтичної науки і практики.

Його родинне коріння, столиця його дитинства – затишний хутір у великому яру поблизу річки Глинної, що впадає в Удай-ріку. В цих місцях розкидано ціле суцвіття Волохів – людей особливої природної інтелігентності, носіїв первозданної народної моралі й культури.

Хутори – це взагалі легенди нашого краю. Вслухайтесь в їх назви – Поетин, Точений, Сергушин, Григорівщина, Сіряківщина, Булавівщина, Бобирка. З цих хуторів приходили в наші сільські школи особливо діти, особливий хутірський народ: самостійний, розкутий, оригінальний і винятково працьовитий, як і їхні діди-батьки, котрі пішли на хутори ще за столипінської реформи і тримались там землі і волі, хоча їх всіяко намагалися усупільнити, підірвати до загальних колгоспних устоїв.

Пригадується хвилююча оповідь Дмитра Степановича про своє хутірське сімейне виховання. Після важкого трудового дня, упоравшись із колгоспними і домашніми кло-

потиами, сім'я, як правило, дружно вечеряла і вмощувалась на ніч. Батьки клали між собою маленького Дмитрика і починали своєрідну музичну месу. Співали переважно народних, коліскових пісень, заколисуючи сина і засіваючи в його дитяче серце чарівне українське слово, неповторну українську мелодію, які він пронесе через усе життя.

Озерянська середня школа, що була однією з сильних шкіл сусіднього Варвинського району, прищепила юнакові не просто основи знань, але й дала професійну орієнтацію, впевненість у своїх силах. Він прагне стати лікарем, вступити саме до Львівського медінституту, бо Львів йому здається особливим національним центром України.

Саме тут, у Львові, у вирішальну мить самовизначення, може, вперше він відчув магічну силу земляцької опори. До групи абітурієнтів на лікувальний факультет підійшов симпатичний жвавий чоловік і, дізнавшись, що хлопці прибули сюди з Чернігівщини, по-батьківськи порадив: «Поступайте на мій фармацевтичний факультет. Ви – сільські діти. У вас хороші атестати. Я вам гарантую вступ, стипендію,

гуртожиток. Постарайтесь. Не підведіть. Я ж також із Чернігівщини, з Ічнянщини».

В нинішньому ошатному кабінеті Д.С. Волоха, як символ вдячності, висить портрет цієї благородної людини, світлої пам'яті колишнього декана фармацевтичного факультету Львівського медінституту, професора Василя Пилиповича Крамаренка. І, ніби виконуючи духовний заповіт свого вчителя, Дмитро Степанович із підкресленою увагою ставиться нині до нужденних дітей, особливо з сіл своєї малої батьківщини.

Закінчивши інститут, він повертається на Чернігівщину, в сусідній із Срібнянщиною Іваницький район. Там у 60-х роках починається його практичний трудовий шлях районного провізора. Аптеки в наших місцях, як лікарні, школи, церкви, були установами особливого поклоніння. В аптекарів вірили, як у цілителів, спасителів, виявляли до них щирі непідробну шанобу. А молодий спеціаліст зробив усе, щоб Іваницька аптека стала однією з кращих в області, справжнім об'єктом здоров'я. Тому не випадково, коли мова зайшла про кандидатуру на посаду начальника обласного аптечного управління, вибір впав саме на Д.С. Волоха. Зрозуміло, що своє слово сказав і Григорій Гаврилович Лисенко – тодішній секретар обкому партії з кадрів, який добре знав його по роботі в Іваниці, цінував сумління, кваліфікацію, наполегливість, чесність і авторитет серед людей.

Я багато чув про діяльність Дмитра Волоха як керівника аптечного управління Чернігівщини. Саме на цей час припали корінні зміни в зміцненні матеріально-технічної бази аптек, поліпшенні якості медикаментозного обслуговування населення області. Він зумів налагодити конструктивний діалог із керівниками медичних установ, виробниками та постачальниками ліків, управлінськими структурами. Не дивно, що він став одним із основних претендентів на посаду начальника Головного аптечного управління України.

Працюючи в центральних архівах, я перебрав немало документів, які характеризують розвиток аптекарської мережі України в 70–80-х роках. Очевидно, це був надзвичайно плідний, можна сказати, переломний період в історії аптечної справи. Увага до підготовки і перепідготовки кадрів, інтенсивне будівництво, курс на прогресивні методи фармацевтичної діяльності – це лише окремі штрихи тієї масштабної роботи з охорони народного здоров'я, до якої особисто причетний Дмитро Степанович.

Викликає особливу увагу той переломний момент, коли в сум'ятті перебудов, кадрових перетасовок, будучи відстороненим від Головного аптечного управління, він не впав у відчай, а взявся за нову для себе, але перспективну для держави справу – навчання та виховання аптечних кадрів. Його дітище – фармацевтичний факультет Київського Національного медичного університету ім. О.О.Богомольця – ніби його пісня. Він стільки вкладає в нього свого розуму, досвіду, душі і серця.

В земляцтві, як і кожен із нас, Дмитро Степанович знаходить душевну відряду, прагне віддати бодай часточку знань, зв'язків, своїх можливостей для підтримки земляків і материнського, отчого краю.

Мені доводиться бувати разом із ним на численних зустрічах у нашому Товаристві, на рідній землі. І кожен раз дивуєшся його вмінню спілкуватися з людьми, відповідати на їхні часом непрості питання, наповнювати світлим почуттям оптимізму і віри.

Його найсокровенніша риса – небайдужість до людських бід. Вкарбувалось у пам'ять, з яким хвилюванням розповідав він про те, як разом з керівником Прилуцького осередку земляцтва Павлом Олександровичем Кривоносом, іншими волонтерами передавав гуманітарну допомогу лікарням та школам-інтернатам своїх районів, як в одному з інтернатів припав до його грудей білочубий хлопчак і пошепки попрохав: «Дідусю, заберіть мене звідси». А потім довго розмірковував, що можна зробити, щоб було менше таких знедолених дітей, щоб і їм усміхнулося сонечко життя.

Якось із плачем звернулася до мене сільська сусідка, стара по-материнськи, прохаючи дістати дефіцитні ліки, без яких, як сказали лікарі, їй не вижити. Не дістати їх було у ті часи в наших аптеках. Як край, вийшов на Дмитра Степановича. Він по-синівськи відгукнувся. Коли, як безкоштовний дар, через кілька днів я віддав цій виробленій, згорьованій жінці пакет ліків і сказав, хто передав їх для неї, вона по-материнськи мовила: «Сотворю молитву і поставлю свічку за здоров'я такої Богом даної людини».

Одна з улюблених пісень Дмитра Степановича на слова Олександра Олеся – «Сміються, плачуть солов'ї». І хоча, як відомо, пісня закінчується словами «знов молодість не буде», та вона личить цій сивій людині з молододоу душею і солов'їним співом.

Борис ІВАНЕНКО,
журналіст, земляк
Фото Ганни Скрипки

Хіба ж не був зеленим явір?

*Беру я січєня за свідка,
Він бачив, будучи у нас,
Як ще одна срібляста нитка
До мого чубу заплелась.
Її помітив на світанні.
То – слід зрадливих літ моїх.
Вона не перша й не остання,
І нарікає на долю гріх.
Хіба ж не був зеленим явір,
А нині хто його впізна?
Сумую я. Але в уяві
Знову брунькується весна.
Сумую я. І плачу гірко,
Що весни ті – мої літа.
Вони, як блискавиця, дзвінко
Майнули вмиль – і темнота.
Весна прийде. Та я вже в осєні,
Що заквітча у злото край,
Кажу: люблю поля покошені,
Але ж від нас не поспішай!
Не поспішай. Бо далі –*

бездни.

*За ними – чорна пустота...
Облишим це, бо в дітях –
весни,*

Життя, і сонце, й висота!..

Дмитро ВОЛОХ

Земляцькі ТУРБОТИ

*В Чернігівщині ми зросли –
В славетнім, героїчнім краї.
Під коліскові матерів
Навчали мови і звичаїв.*

*Про історичний Родовід,
Хоробрих пращурів походи
І від дідів, і від сусід
Ми дізнавались при нагоді...*

*Із материнським молоком
Любов всмоктали і чесноти.
Усім ділились з земляком
І не цуралися роботи.*

*Стрічали ранки й вечори,
Росинки босоніж збирали...
Швидкі деснянські течії
Нам тіло й душу гартували.*

*Й коли життява заметіль
Все ж нас розвіяла по світу,
Запам'ятали ми, звідкіль
Прийшли сюди й чий ми діти.*

*Одна мета на все життя
Тривожить серце, душу крає –
Щоб зберегти для майбуття
Усе, що нас в віках тримає.*

*Як повернути із віків
Крізь невідступні: "За" і "Проти"
Славетні долі земляків –
Частинка й нашої турботи...*

*Щоб кожен відродити встиг
Краплинку родової слави,
Земляцтва рідного поріг
Єднає нас у добрій справі!*

Алла ШИЛО

Навряд чи в Україні є ще таке, щоб одному селу було присвячено кілька книжок – ґрунтовних досліджень, на які витрачаються десятки років. Про одержимість тут якщо й треба говорити, то з епітетом – фанатичну.

ОДА РІДНІЙ ШКОЛИ

Василь Устименко справді фанатично одержимий у своїй любові до рідного села, краю. Не зайве нагадати його фундаментальні праці: "Ота стежина в ріднім краї" (2005), "Горнись до тебе, земле рідна" (2007), "Жукля" (2009), "Зведи свій

храм". З історії Свято-Покровського трипрестольного храму с. Жукля на Чернігівщині" (2011), "У кожного своя правда. Істина одна – історія Корюківської трагедії" (2013). І тепер – "Слово про вчителя" (2015).

Ніби для розгону, автор у першому розділі "Гріє душу село, наше рідне село" веде розповідь про село Жукля. Швидше всього, це пов'язано з тим, що появились нові документи про нього, які не увійшли в попередню працю.

В наступних розділах автор поетапно розповідає про навчально-освітній комплекс у селі "Жукля", який діє ось уже протягом більше, ніж півтора століття. І тут не можна не подивуватися науковій настирливості, винахідливості, скрупульозності дослідника. Автор фактично розворушив вулик історії, піднявши, очевидно, всі наявні документи про свою школу. Безперечно, найдоступніший пакет – це діловодні матеріали, за допомогою яких можна відстежити, хто й коли був зарахований чи звільнений з посади вчителя, і за яких обставин. Таким чином можна скласти картину педагогічних колективів у різні роки. За таким же принципом відстежуються і всі щорічні випускники, їхні відзнаки. Правда, всі документи повоєнного походження. Все інше – тільки спогади. І тут-то й починається чи не найскладніша робота. Автор не пішов формальним шляхом: накази, довідки, інші офіційні документи. Все це також важливо. Але це скелет, на якому тримається все інше. А все інше – це спогади самих випускників. Про самих себе, про вчителів, спогади самих учителів. Все тут цінне, варте, доречне. І це справді найцінніша частина книги. Спогади розставлені по всій книжці і тому не є набридливими, одноманітними. Навіть сам авторський текст часто подається у формі спогадів.

Історія школи все-таки подається більше під кутом зору історій доль її випускників. Кожна доля, описана в книжці, проситься на художнє осмислення. От біда тільки, що навряд чи кому вже буде під силу підняти цей масштаб. Та й коли вдасться хоча б частково його реалізувати, то це буде наймасштабніший процес звинувачення у знуцанні комуністів над своїм народом під час переворотів, голодоморів, репресій, війн, насаджень шкідливої ідеології. І лише на прикладі одного українського села, на прикладі однієї школи. Як не поспівчувати всьому українському народові!

В. Устименко школу села Жуклі називає Оксфордом, вкладаючи у цю назву як особисте ставлення, так і важливість школи вцілому. Зрозуміло, що такого пам'ятника школі, який зробив Василь Євдокимович, не зробив ніхто. І слава Богу, що знайшовся хоч один такий. І хай буде прикладом для незліченної кількості випускників інших шкіл по всій Україні, як треба любити школу, як віддавати їй хоча б невелику частку від того, що для кожного з нас зробила школа.

Автор наводить народну мудрість: "Три біди є в людини – смерть, старість і погані діти". Ні, є ще й четверта – страшніша від усіх попередніх – це байдужість. Тому що всі попередні тимчасові, а четверта може бути вічною. Не будьмо байдужими!

Іван БУКВАР,
журналіст

"Мандрівку в молодість", як відомо, подарував читачам Максим Рильський. До речі, той дарунок приніс авторові не стільки теплі відгуки, скільки... прикрощі. Вульгарно-соціологічна критика не проминула нагоди причепитися до цілком нейтрального вислову "нікого з друзів не зустрів" (цитую з пам'яті). Так поет висловив свій смуток з приводу проминулої молодості. Але ж коли дуже хочеться показати, що можеш класика хвицьнути безборонно і тим наче вивищитися над ним, то завжди можна привід знайти. Так ось, тоді Рильському аж надто запопадливий критик закинув: а кого ж, мовляв, міг зустріти поет – виходець не з робітничо-селянського середовища, а з буржуазно-ліберальної інтелігенції. Тієї, щодо якої був популярним епітет "гнила"...

Мандрівка в молодість

Але зараз мова не про це. Мова про віртуальну мандрівку в молодість автора цих рядків. І подарував йому цю мандрівку інший класик – Павло Григорович Тичина, від дня народження якого у січні 2016 минуло 125 років.

Переді мною випущений 1965 року видавництвом "Молодь" збірник "Пісня полеглих – в строю". А поруч – автограф Павла Григоровича Тичини, який 25 червня того ж 1965 року надіслав до редакції бобровицької районної газети "Жовтнева зоря" цей збірник. Як написав, "на відзвіз".

Порадившись із редактором газети Володимиром Немченком, ми вирішили не рецензувати вірші поетів, які полягли на фронтах, а просто 3 липня того року передрукували вступну статтю Павла Тичини "Чисті, хоробрі серця", якою збірник відкривався.

Кілька слів щодо автографа поета. Він не лише передає "привіт сердечний працівникам редакції", а ще й називає газету "прекрасною".

Гріх сперечатися з класиком, але на правах відповідального секретаря редакції тогочасної "Жовтневої зорі" можу сказати, що епітет "прекрасна" – швидше данина земляцької поваги до журналістів, ніж реальна оцінка типової "районки" шістдесятих років минулого століття. Але газета, яка писала про рідні поетові місця, зокрема про його Піски, була для нього справді "гостинцем". Регулярно надсилати її на домашню адресу Павла Григоровича ми почали (на його прохання) після моїх відвідин поета 24 жовтня 1963 року. Про цей візит до знаменитого земляка я писав у тій же "Жовтневій зорі" 19 листопада 1963 р. в матеріалі "Солов'їна палітра". Для сучасних жур-

налістів варто пояснити, чому так неоперативно зробив матеріал. Справа в тому, що в ті часи ілюстрації в газетах відтворювалися через цинкові кліше. Їх для Бобровицької райгазети ми замовляли в Києві.

21 липня 1965 року, тобто менше ніж через три тижні після передруку статті П. Тичини, він разом із дружиною Лідією Петрівною відвідав Піски. Я не зміг поїхати на зустріч із поетом, оскільки як відповідальний секретар мав напередодні випуску газети (вона виходила тричі на тиждень, у тому числі і 22 липня того року) чергувати в друкарні. Та й хто ж тоді знав, що той візит до рідного села буде для Павла Григоровича останнім?

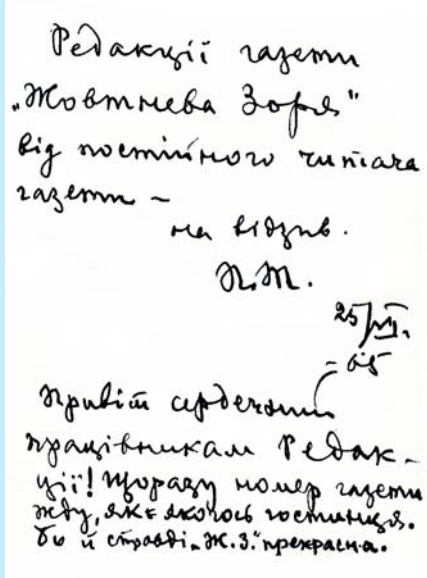
Про відвідини Пісок у "Жовтневій зорі" 31 липня 1965 написав фотокореспондент Борис Потьомкін. А 7 серпня газета опублікувала його фото Павла Тичини в оточенні юних пісківців. Та світлина потім була вміщена на 189 сторінці чернігівського тому "Історії міст і сіл УРСР", випущеного в Києві 1972 року.

Навряд чи доведеться колись повернутися до збірника "Пісня полеглих – в строю", тому хочу навести з нього вірш Леоніда Левицького. Ось він:

*Як пишу, задумуюсь частенько
Над листком газетного паперу:
Де тепер Михайло Ігнатенко,
Моринець не знати де тепера?*

*Може, я про них узнаю згодом,
Земляка зустрівши на війні.
Десь читають вірші у походах,
У боях виношують пісні.*

*Володїть і словом, і багнетом,
Між смертей співати про життя,*

*Бути і солдатом, і поетом
Ви навчились, хлопці, до пуття!*

*... А коли б зійшлись ми знову троє,
Побрели б до моря по траві,
Хоч на півгодини, – перед боєм
Почитати вірші фронтові.*

Мала земля, червень 1943 р.

Чому саме цей вірш привернув мою увагу? Михайло Ігнатенко, який вчився з Леонідом Левицьким у Київському державному університеті і став автором вступного слова перед добіркою віршів свого полеглого на фронті однокурсника, певний час жив і працював у Чернігові. Одна з його поетичних збірок, випущена 1957 року, має назву "Деснянські весни". Авторів цих рядків випало зустрічатися з її автором. Так само, як і з Пилипом Моренцем, який приїздив до райцентру Варви, звідки був родом.

Олександр ОЛІЙНИК

Біля витоків

До написання цієї статті я взявся, прочитавши звернення до земляків-сіверян редколегії газети "Отчий поріг" та після цікавої розмови із земляками на конференції Чернігівського земляцтва, яка відбулася 18 грудня 2015 року.

1. Відповідаючи на перше запитання газети, хочу коротко розповісти про те, як я обрав шлях до земляцтва. В 1993–1995рр. я працював в Службі територій Адміністрації Президента України, підтримував тісні контакти з керівництвом рідної Чернігівської області, зокрема головою обласної держадміністрації Петром Шаповалом.

21 січня 1996 року ініціативна група зібралася в Спільці письменників на робоче засідання. На базі Бюро пропаганди художньої літератури був створений оргкомітет по підготовці установчих зборів Чернігівського земляцтва. Особливо активно працювала Катерина Сенько та її колеги. Формувалися списки відомих земляків, з'ясувалися їх адреси, номери телефонів тощо. Вирішили на 22 березня 1996 року запросити киян, вихідців з Чернігівщини, на літературно-мистецький вечір "Чернігівщина і її земляцтво" і в програмі цього вечора передбачити проведення установчих зборів по створенню земляцтва.

В установчих зборах взяли участь 67 киян "чернігівського походження". Вів збори Ю. Мушкетик. Одногласно ухвалили рішення щодо створення Товариства "Чернігівське

земляцтво". Обрали Раду Товариства у складі 15 осіб. Головою Ради обрали Павла Мисника, першим заступником голови Ради – Олександра Пухкала, заступником – Володимира Дрозда, а виконавчим секретарем – Тетяну Літошко.

Мені, як першому заступнику голови Ради, було доручено зареєструвати Чернігівське земляцтво в Мініюсті України. Разом з П. Мисником та В. Бойком ми доопрацювали Статут, Протокол №1, підготували інші документи і 01.08.1996 подали заяву на реєстрацію Товариства "Чернігівське земляцтво" до ГУ юстиції в Києві.

7 серпня 1996 року я власними коштами сплатив за державну реєстрацію Чернігівського земляцтва, а вже 15 серпня 1996 року одержав свідоцтво про реєстрацію громадської організації "Товариство "Чернігівське земляцтво" №0114-96 Г.О.

2. Наше громадське співтовариство, наше земляцьке братство дороге мені перш за все тим, що дарує відчуття взаємозв'язку з тим куточком Сіверщини де пуповина моя закопана, де вперше почув коліскову і спів солов'я, купався в ласці маминих рук і променях сонця, де босими ногами зробив перші кроки по споришу, що вкривав батьківське подвір'я. Спілкуючися з земляками, подумки "перелітаю" до Чернігівщини, уявляю красу її природи, працюючих і гостинних сіверян. А коли надаеш землякам ще й невелику допомогу, відчуваєш свою причетність до їхньої долі, спорідненість душ. Радію розвою земляцтва, як радіє батько зростанню своєї дитини і пишаюсь тим, що вона вже стала дорослою і сильною.

3. Пропозицій багато. Щонайперше це залучення до діяльності земляцтва

творчої, креативної молоді. Важливо також більше уваги надавати першій частині основної мети роботи земляцтва, а саме взаємодопомозі, реалізації національно-культурних, соціально-економічних інтересів членів земляцтва тут, в Києві. Ще одне побажання – активізація співпраці між відділеннями. Земляцтво може, наприклад, реалізувати програми: "Таланти твої, Чернігівщино", "Діти – майбутнє Чернігівщини", "В кожній сільській школі – кімната історії села", "Бібліотеки Чернігівщини" тощо.

Олександр ПУХКАЛ,
доктор наук
з державного управління

Як ми починали

Моє перше знайомство з земляцтвом відбулося в травні 2003 року в історико-краєзнавчому музеї Семенівки. Завідувача Ганна Пісна презентувала мені номери газети "Отчий поріг" за квітень, травень 2003 рр. і "Календар Чернігівщини" за 1999–2000 рр.

Більше того, вона назвала прізвище Олександра Попела, активіста земляцтва. У 1981 р. ми з ним стали колегами, були обрані профспілковими лідерами і неодноразово зустрічалися на нарадах у Москві. Переговоривши з ним, а потім з Борисом Іваненком, по приїзді в Томськ обмінявся думками з уродженцями Чернігівщини про створення відділення земляцтва. У складі засновників було п'ять чоловік: Едуард Черняк і Микола Костеша, доктори наук Петро Байдала і Наталія Просекіна, лікар вищої категорії, кандидат наук Валерій Рад і я. Після проведення консультацій із зацікавленими органами 8 січня 2004 р. ухвалили рішення про створення регіонального відділення у складі Центру української культури "Джерело".

З того часу й почалася творча співпраця, яка зміцнила почуття гордості за рідний край і його трудові успіхи.

Михайло ХУДОБЕЦЬ,
голова Томського відділення

Відомому скульптору заслуженому художнику України Віктору Липовці виповнилося 60 років.

Він належить до тих славних земляків, якими пишається Семенівщина. Роботи митця знаходяться як в Україні, так і далеко за її межами, його твори прикрашають експозиції майже трьох десятків музеїв світу, а також численні особисті колекції.

МИТЕЦЬ невичерпної наснаги

митця, присвячені видатним письменникам і поетам минулого сторіччя, інші твори художника.

"Віктор Липовка – один із найталановитіших майстрів сучасного українського образотворчого мистецтва. Скульптор володіє значним арсеналом технічних прийомів та методів обробки металу, каменю, його творча фантазія не знає меж", – так писав про художника мистецтвознавець Л.Бальзак в журналі "Образотворче мистецтво". А французький академік скульптури Франсуа Буше відзначав: "Після перегляду скульптур пана Липовки під час його візиту до моєї творчої майстерні в місті Марселі я дозволю собі дати

Відвідуючи дружню земляцькою делегацією Семенівку, нам неодноразово доводилося бувати в селі Жадове, що знаходиться по дорозі в райцентр. Саме в цьому живописному, розмаїтому своєю красою куточку Чернігівщини і народився Віктор Липовка. Разом зі своїм старшим братом Іваном Романовичем, – до речі, теж визнаним скульптором, вони закінчили сільську школу, з якої й розпочався їх шлях у мистецтво.

Віктор Липовка отримав повну скульптурну освіту. В 1974 році після закінчення відділення скульптури Республіканської школи мистецтв ім. Т. Шевченка він навчався в Київському державному художньому інституті. А після отримання диплома успішно закінчив аспірантуру творчих майстерень Академії мистецтв СРСР. З 1978 року він бере активну участь спочатку у республіканських та всесоюзних виставках, а з 1984 року – в міжнародних.

Тодішня критика відзначала його твори: "М.В. Гоголь" – ця скульптура знаходиться в Третьяковській галереї, "Чумацький шлях", "Мойри", "Пісочний годинник". Привертали увагу роботи

найкращу оцінку якості та глибини його скульптурних творів. Коли я перебував у місті Києві у 1993 році, то мав змогу ще раз побачити твори Віктора Липовки і був надзвичайно приємно вражений якістю, глибиною і майстерністю його скульптурних композицій".

Впевнений, кому пощастило побувати в майстерні Віктора Романовича, залишав її з переповненим відчуттям зустрічі зі справжнім, дивовижним

мистецтвом скульптури, з творами високохудожньої гармонії. Художник завжди в пошуках образних рішень, не заспокоюється на досягнутому і чи не кожною своєю роботою намагається вийти на нові рубежі творчості. Може, тому його твори знаходять відгук на виставках не тільки в Україні, а і в Німеччині, Франції, Швеції, США, Швейцарії, Китаї, Угорщині, Росії. І всюди на адресу митця були схвальні відгуки.

З особливою вдячністю хочу відзначити, що роботи Віктора Романовича, як і його старшого брата, знаходяться і в народному музеї Т. Шевченка міста Семенівка, який було відкрито завдяки нашому районному відділенню земляцтва. І приємно, що брати Липовки відразу відгукнулись на цю значну подію для Семенівщини. Є роботи Івана і Віктора Липовок і в рідній школі села Жадове, яка тепер носить ім'я Кобзаря.

Тож від усіх небайдужих земляків побажаємо Віктору Романовичу Липовці і в подальшому житті невичерпної творчої наснаги, нових цікавих робіт і довголіття в мистецтві.

Сергій ПАНКРАТЬЄВ

Суть стратегії життя у Всесвіті досі ніколи не пізнана. Ні наукою, ні релігією. Великий Дарвін дослідив лише тактику виживання всього живого на Землі. Але і тим, хто закінчив Кембрідж чи Оксфорд, і тим, хто в непролазних джунглях ще не здогадується про існування таблиці множення і великого адронного колайдера, природа готує однакову долю: бути біомасою, гумусом, з якого згодом проросте щось нове, можливо, досконаліше.

За великим рахунком, і те, що носимо у черепній коробці, і те, що в кишківнику, колись піде прахом. З точки зору законів Вічності усе – не більше, ніж комбінація елементів таблиці Менделєєва.

І на тих, хто знає закони Ньютона і Ома, і на тих, хто їх не знає, природі начхати. Закони то пише вона, а не Ньютон чи Ом.

Та облишимо високі космогонічні матерії і спустимось на грішну землю, де земні закони пишуть для нас люди далеко не святі (ми то знаємо, що непорочні тільки Папа Римський та рідні олігархи). А багато законів, прийнятих нашими дорогими і недоторканими депутатами, – ні Богу свічка, ні чорту кочерга.

З усіх земних законів, написаних розумниками, мені особисто найбільше подобаються закони Паркінсона (не плутати з хворобою Паркінсона) – знаменитого англійського публіциста-сатирика. Сам Паркінсон стверджує,

що ніяких законів не видумував: він їх відкривав і тому прирівнює себе до Архімеда, Піфагора і Ньютона.

Ось суть одного евристичного закону, опублікованого Паркінсоном: у будь-якій ієрархії кожен службовець має тенденцію досягати свого рівня

в'язки виконувати їй не під силу. Більше такого працівника не підвищують, але він залишається на тому ж місці, куди потрапив. Або ж його починають рухати по горизонталі – з однієї високої керівної посади до іншої, рівноцінної.

Здається, у нас в кадровій політиці цей закон діє неухильно. З одним зауваженням: багатьох парламентаріїв і урядовців нібито рекрутують не з тих, хто в результаті кількох переміщень по вертикалі досяг рівня повної некомпетентності, а прямо з вулиці або майдану: з рівня нульової компетентності. Тому видається цілком закономірною законодавча та управлінська суєта, що за результативністю дуже схожа на ловлю бліх.

Пересічним громадянам від такої політики і політиків, лицемірства влади, від мізерних зарплат і пенсій, від непомірно високих комунальних тарифів, цін на харчі та ліки, від зневіри і безнадії вже хочеться втекти кудись на край світу: у прерії, пустелю, на острів Пасхи (швидше б уже запроваджували безвізовий режим). Ще краще – на Марс! Надія з'явилась, коли оголосили набір добровольців на політ в один бік. У числі перших, звісно, відгукнулись українці. їм втрачати нічого. А тут трапляється слушна нагода пожертвувати нікому не потрібним життям в ім'я науки! На Марсі, дивись, хоч півроку поживуть по-людськи за державний кошт.

Я б теж написав заяву, але вже старий. Мабуть, не долечу.

Валерій ДЕМЧЕНКО

СУЄТА

СУЄТ

некомпетентності. Якщо людина успішно справляється зі своїми обов'язками, її вважають підходящою кандидатурою на підвищення. Після ряду підвищень вона досягає рівня, де проявляється її повна некомпетентність, а нові обо-

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія КВ №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02660, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко, Л.Н. Горlach (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**.
Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город".
Тираж 1000.